

PRİČA:	PRİČA O PLITVIČKIM JEZERIMA
ZEMLJA PODRIJETLA:	Hrvatska
DOB:	9 – 12 godina
MATERIJALI:	Olovke Prazni papiri
OBRAZOVNI CILJEVI:	- Krićikim mišljenjem analizirati likove iz priće kako bi se pronašla motivacija za njihove postupke . - Stvoriti priću i likove kako bi se stimuliralo i potaklo kreativno mišljenje.
METODE:	Sokratski dijalog Kreativno pisanje
AUTOR:	Udruga "Mala filozofija"

Priča o Plitvičkim jezerima

Bio je lijep i vrući ljetni dan. U šumi je vladala tajanstvena tišina. I same šumske ptice tražile su sjenovita mjestanca da se sakriju od silne žege. Na plavom nebu nisi mogao vidjeti oblačka, a nije bilo ni traga ugodnomu povjetarcu koji bi rashlađivao zrak. Sunce je stajalo visoko te je svojim žarkim trcima ljubilo i obasjavalo crnu zemlju. Teška sparina morila je već nekoliko tjedana poljane i gore. Ljudi i životinje, livade i vrtovi čeznuli su za okrepom, za blagom kišicom. Pa i sama Crna rijeka, koja je veselo žuborila između strmih litica, bijaše se posušila. Samo u malim kamenim izdubinama zadržavala se po koja kap vode, koju su pomno tražile sitne ptice da utaže ljutu žeđ. Povenula je i trava kraj obale, koja je prije tako bujno rasla i milim zelenilom razveseljavala putnika.

Izdaleka i izbliza dolazio je narod ovamo jer je bio naučen da kod Crne rijeke nađe vode, da nađe okrepe. Zabadava je narod molio i vapio za blagom kišicom. Nebo se ne htjede dugo smilovati, premda ga je puk molio na koljenima.

Odjednom začuše se u tihoj dolini trublje i svirale. Narod se okrenuo onamo odakle se čula čarobna svirka i opazi kako prosušanim koritom rijeke korača divna žena odjevena u crno odijelo, a imala je krunu na glavi i žezlo u ruci. Za lijepom ženom išla je sjajna pratnja. Promatrajući šumovite gore i hladovite doline te diveći se ljepotama onoga kraja, okrenu se svijetla gospođa svojoj pratnji te reče:

- Ovdje ćemo mi sagraditi naše dvore.

Kad je to narod vidio i čuo, ohrabri se odjednom te kliknu veselo:

- Bog te blagoslovio, crna kraljice!

Narod se nije prevario jer je to zaista bila crna kraljica. Od Kapele pa do Velebita, od Une pa do sinjega mora poznavalo je svako dijete crnu kraljicu i njezina dobročinstva. Gdje je ona boravila, tu je cvala radost i sreća, kamo je ona dolazila, tamo nije bilo ni traga bijedi i nevolji. Od prastarih vremena poznavali su u Lici i Krbavi crnu kraljicu. Sijedi starci pričali su često o njezinoj dobroti i čudesima koja je činila. Ona je čuvala sirotinju, a kažnjavala je silu i nepravdu. U vrletnom Velebitu imala je ona svoje vilinske dvore, te je ponekad silazila u plodonosne ravnice Ličkoga polja i Gacke doline, gdje je svojom dobrotom usrećivala svoj narod.

- Vode nam daj, o uzvišena kraljice! – stade vapiti narod. – Vode nam daj jer skapavamo od žeđi, mi i naše blago, a propadoše polja i livade.

Na to će kraljica:

- Dragi moj narode! Ja ću nagraditi tvoju vjernost i povjerenje te ću ti dati vode u obilju. Ovaj čas stvorit će se ovdje trinaest jezera u kojima će se kupati zlatne ribice i koja će biti dika i ponos ovomu kraju.

Na kraljičinu zapovijed bude brzo zazidan izvor Crne rijeke. Tek što je to bilo gotovo, naoblači se nebo tamnim oblacima. Uz grmljavinu i bljesak spusti se silna kiša na zemlju, koja je okrijepila ljude i životinje, polja i livade. Kiša je padala čitavu noć, a voda je sve više rasla.

Pred zoru stade puhati bura i rastjeravati oblake, a kad je sunce izlazilo, ne bijaše više ni oblaka na nebu. Sunce je obasjalo čitavu prirodu, a njegovi zlatni traci veselo su titrali po vrhuncima zelenih šuma te se ljupko smješkali glatkoj površini novoga jezera, koje je nastalo u koritu Crne rijeke. Obližnje šume gizdale su se svojim svježim zelenilom, a mile ptičice pjevale su vesele pjesme po grančicama vitkih jela i stoljetnih hrastova.

Poput rujne zore pokazala se lijepa kraljica na obali novoga jezera te progovori narodu koji se skupio da vidi to divno čudo:

- Narode moj! Tvoja je prošnja uslišana, te ti evo prvoga jezera koje ćeš nazivati „proščanskim jezerom“.

Marljive ruke stale su nositi na brijeg kamen po kamen, te se uskoro na vrhuncu brijega dizao ponosit kraljičin dvor. Narod je bio sretan i zadovoljan, a crna kraljica je poput bijele vile bdjela nad onim krajem, radujući se i sama Plitvičkim jezerima.

***

I tako je prolazio dan za danom. Od usta do usta širila se priča o Plitvičkim jezerima i o dobroti crne kraljice, ali nju više nitko nije vidio. Velika tuga zavladała je u narodu jer se pronio glas da je umrla. S vremenom je dvor nad Kozjakom postao zapušten te se govorilo da se kraljica povukla u podzemne vilinske dvore kod Galovca i gornjega okrugljaka. Puk je hodočastio na ta mjesta i molio kraljicu da se pojavi ili da barem dade kakav znak da je živa. Jednoga dana začu se iz dubina Galovca ugodna svirka. Odjednom se digla voda iz Galovačkog jezera i stala se uz veliku buku prelijevati preko jedne pećine.

Narod je razumio taj šum jer je to bio znak da je kraljica živa, i od tada se štuje taj vodopad.

Jednom je zaprijetila čitavoj okolici velika pogibelj. Silan vjetar diže se naglo i stade rušiti drvlje i kamenje. S brjegov a tekli su od velike kiše curkom potoci i nosili mutnu vodu u jezera. Činilo se da je došao sudnji dan. U smrtnom strahu zatraži narod opet pomoć kod svoje dobre majke, crne kraljice.

- Ti, o dobra kraljice, uzmi nas u svoju zaštitu i moli boga za nas grješnike.

I munja bljesnu zrakom, a vjetar i kiša stadu jenjavati.

Vodopad Galovca obasja neko čarobno svjetlo, a na jednoj pećini ukaza se narodu obožavana kraljica. Ljupkost i dostojanstvo sjalo je sa njezina lica, a iz plavih očiju sijevala je plemenitost i dobrota. Ma bila je prava kraljica. Narod je pred njom pao na koljena kao pred sveticom, a ona reče umiljatim glasom:

- Narode, pouzdaj se u boga i u svoju kraljicu. Narode, ti si dobar, vjeran, poslušan i ustrajan. Ali ipak, doći će vrijeme kad će se tvoja ustrajnost pokolebati. Ali ti se ne daj, već se pouzdaj u boga. Ja ću bdjeti nad tobom i molit ću se za te.
- A kad ćeš opet, o dobra kraljice, doći u našu sredinu? – upita narod.
- Ja ću doći, odvrati kraljica. Ali prije nego dođem, mnogo ćeš pretrpjeti. Vjeran i odan svojoj zemlji i svojoj vladalačkoj kući, bit ćeš ti dugo na straži kršćanstva te ćeš prolijevati krv za svoga vladara i domovinu. Vodit će se ljuti ratovi u kojima ćeš se i ti, moj narode, boriti da očuvaš slobodu i vjeru svoju. Ali sve to zlo neće uzdrmati tvoje vjernosti i odanosti. Kad u znak radosti usplamti oganj na Velebitu, Plješevici, Kiku i drugim vrhovima ovih kršnih gora, onda znaj da se ja približavam. Ja ću doći! Dim parobroda na jezeru Kozjaku bit će također znak da ja dolazim. Mojim dolaskom, narode, sinut će ti sunce ljepše budućnosti. Onda neće biti zapušteni tvoji hladoviti gajevi i lijepe doline te divna Plitvička jezera. Tvoja kraljica doći će ovamo, mili narode, ona će ovdje boraviti te će k njoj u pohode dolaziti gospoda svega svijeta da je vide i da se dive ljepoti ove zemlje i Plitvičkih jezera. Budi mi vjeran i odan, narode, a za uspomenu do moga dolaska dajem ti ovaj zlatni cvijet koji nalikuje mojoj kosi. Čuvaj taj cvijet, narode, a on će tebe čuvati od zla i sjećati te na tvoju kraljicu. Ostaj mi s bogom!

***

I u to nesta kraljice, ali njezine riječi ostale su u srcu naroda.

Cvijet se također sačuvao te ga pozna svatko u narodu. Jedni ga zovu Vladislavka, a drugi Košnjak, dok ga učenjaci nazivaju *Gentiana lutea*.

Jezera imaju ljekovitu moć koju im je kraljica dala, a ljekovita je i Korana u koju se jezera izlijevaju.

U srcu naroda još živi nada da će vidjeti svoju kraljicu te da će je pozdraviti iz tisuću grla: „Dobro nam došla, mila kraljice!“

RADIONICA: KORAK PO KORAK

Pitanja za promišljanje o priči:

- Je li vam se svidjela priča?
- Zašto?
- Koje je vaše mišljenje o kraljici?
- Koje su njene moći?
- Što mislite, zašto je nestala na neko vrijeme?
- Koje još mogućnosti/izbore su ljudi imali u teškim vremenima koja su ih snašla?
- Što bi se dogodila da se kraljica nije ponovo pojavila?
- Zašto je kraljica najavila još teških vremena u budućnosti, kada ima moć prekinuti ljudima patnju?
- Testira li na taj način ljude?
- Zašto?
- Ako ljudi izgube vjeru i lojalnost, hoće li im tada pomoći?
- Čini li ju to dobrom ili lošom kraljicom?
- Zašto?

Dopunjavanje priče kroz maštu:

Pitajte djecu da pronađu dijelove priče na kojima nedostaje opisa i detalja. Njihov zadatak je da opišu te detalje onako kako ih vide kroz svoju maštu.

Potaknite im kreativnost pomoću sljedećih pitanja:

- Kako zamišljaš Plitvička jezera?
- Opišite ih svojim riječima (npr. ima li puno vodopada koji se prelijevaju u povezana jezera, kakva je vegetacija pokraj vode, jesu li jezera okružena brdima i planinama ili je sve ravno itd.).
- Gdje bi se kraljičin dvorac nalazio?
- Kako dvorac izgleda? (Je li velik, koje je boje, kako čuvari dvorca izgledaju, ima li dvorac zastavu itd.).
- Kako izgleda kraljičina pratnja?
- Ako kraljica ima posebne moći i živi u prirodi (a ponekad i u podzemlju) je li moguće da u njenoj dvorskoj pratnji postoje mistična i mitološka bića ili životinje?
- Kakva bića bi to bila?
- Kako izgledaju?
- Kakav im je karakter?
- Je li i oni pomažu ljudima ili im stvaraju probleme?
- Tko su neprijatelji u kraljičinom proročanstvu na kraju priče?
- Jesu li ljudi ili bića?
- Kako izgledaju?
- Što ti neprijatelji žele?

Nakon grupne rasprave, recite djeci da zapišu kratke bilješke njihovih ideja i likova o kojima su razmišljali kroz prethodna pitanja.

Kreativan zadatak

Koristeći vlastite bilješke iz prethodnog zadatka, djeca trebaju napisati novo poglavlje o Crnoj kraljici.

Nadalje, njihova priča treba sadržavati sljedeće elemente:

1. Vrijeme u kojem se priča odvija: nakon kraljičinog proročanstva
2. Mjesto radnje: kraljičin dvorac
3. Glavni zaplet priče: cvijet koji je kraljica povjerila ljudima na čuvanje je nestao
4. Likovi u priči: jedno mitološko biće, jedan medvjed koji živi pokraj Plitvičkih jezera, jedno od jezera (kao lik priče), te sam autor priče. Priča može imati i više likova, no navedeni likovi ne smiju biti izostavljeni u priči. Ti likovi mogu imati manju ili veću ulogu u priči (ne trebaju svi biti glavni likovi).

Djeca sama odabiru dužinu priče. Ako je potrebno, potpitanjima pomognite djeci da definiraju/karakteriziraju likove kao i njihovu ulogu (autora) u samoj priči.

Na primjer, ako djeca imaju problem opisati jezero kao lika u priči, recite im da zamisle jezero kao živo biće (antropomorfizacija): da jezero može pričati, kako bi zvučalo; kakvu osobnost bi imalo; je li muškog ili ženskog roda; je li muljevito ili bistro; što mu znače životinje i bića koja žive u njemu (ili kraj njega); smetaju li mu ili ih štiti...

S obzirom da se i sam autor u priči pojavljuje kao lik, djeca mogu izabrati u kojem licu žele napisati priču.

Nakon završenog zadatka, preporučuje se čitanje priča unutar grupe kao i analiza istih.